

INHOUD

Welkom Bij Bos Door De Bomen Mededingingsrecht	V

Afkortingenlijst	XVII

Hoofdstuk 1. Bos Door De Bomen	1
1. “Bos Door De Bomen”	1
2. Waarom mededingingsrecht?	1
3. Vertrekpunten	1
4. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	3
A. Basisverbod	3
(1) Eerste voorwaarde: twee of meer onafhankelijke ondernemingen ..	4
(2) Tweede voorwaarde: samenspel	4
(3) Derde voorwaarde: merkbare beperking van de mededinging	5
(4) Vierde voorwaarde: effect op de handel tussen lidstaten	7
B. Vrijstelling	7
(1) Groepsvrijstelling	7
(2) Welke groepsvrijstellingen?	10
(3) Individuele vrijstelling	11
(4) Even een stapje opzij: kartels	13
5. Misbruik van een machtspositie	14
6. Misbruik van een positie van economische afhankelijkheid	16
7. Overheidsinterventie	17
8. Handhaving van het mededingingsrecht	18
A. Publieke handhaving	18
B. Private handhaving	19
9. Concentratiecontrole	21
10. Staatssteun	23

Hoofdstuk 2. Basisbegrippen	25
1. Situering	25
2. Bronnen	25
A. EU	25
B. België	26
3. Ondernemingen en ondernemingsverenigingen	26
A. Begrip ‘onderneming’	26
B. Meer dan één onderneming	29
C. Begrip ‘ondernemingsvereniging’	32
4. Relevante markt	33
A. Begrip ‘relevante markt’	33
B. Afbakening van de relevante markt	34
C. Marktaandelen	40
D. Belang van marktaandelen	41
5. Concurrenten en concurrentie	42
A. Begrip ‘concurrenten’	42
B. Begrip ‘concurrentie’	44
6. Beïnvloeding van de handel tussen lidstaten	45
A. Territoriale reikwijdte van het mededingingsrecht	45
B. Begrip ‘beïnvloeding’	46
C. Begrip ‘merkbare beïnvloeding’	48
7. Verhouding Europees en nationaal mededingingsrecht	49
A. Exclusieve toepassing van het nationaal mededingingsrecht	49
B. Cumulatieve toepassing van het Europees en nationaal mededingingsrecht: convergentie- en voorrangregel	50
Hoofdstuk 3. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	53
1. Situering	53
2. Bronnen	53
A. EU	53
B. België	54
3. Begrip ‘verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten’	54
A. Algemeen	54
B. Overeenkomsten, onderling afgestemde feitelijke gedragingen en besluiten van ondernemingsverenigingen	57
(1) Horizontale en verticale mededingingsbeperkende overeenkomsten	57
(2) Overeenkomsten	58

(3) Onderling afgestemde feitelijke gedragingen	61
(4) Besluiten van een ondernemingsvereniging	62
C. Merkbaar belemmeren van de mededinging	64
(1) Doelbeperkingen en gevolgbeperkingen	64
(2) Merkbaarheidsvereiste	67
(3) Drie 'ontsnappingsroutes'	70
4. Nietigheid	76
5. Vrijstelling	77
A. Groepsvrijstelling	77
B. Individuele vrijstelling	78
Hoofdstuk 4. Kartels	83
1. Situering	83
2. Bronnen	84
A. EU	84
B. België	84
3. Begrip 'kartel'	85
A. Definitie	85
B. Kartelbestanddelen	85
(1) Eerste constitutief bestanddeel: mededingingsbeperkende overeenkomst	86
(2) Tweede constitutief bestanddeel: tussen concurrenten	86
(3) Derde constitutief bestanddeel: welbepaalde doelbeperkingen	88
4. Soorten kartels	88
A. Horizontale prijsafspraken en horizontale afspraken over andere commerciële voorwaarden	88
B. Horizontale marktverdeling	91
C. Productiebeperkingen	98
D. Collectieve boycot	99
E. Uitwisseling van commercieel gevoelige informatie	101
5. Bewijs in kartelzaken	104
6. Bewijslast en bewijsstandaard in kartelzaken	105
A. Bewijslast	105
(1) Bewijslast voor de BMA en de Commissie	105
(2) Bewijslast voor beweerde karteldeelnemers	106
B. Bewijsstandaard in kartelzaken	107
(1) Bewijsstandaard voor de BMA en de Commissie	107
(2) Bewijsstandaard voor beweerde karteldeelnemers	112

Hoofdstuk 5. Horizontale samenwerkingsovereenkomsten	119
1. Situering	119
2. Bronnen	119
A. EU	119
B. België	120
3. Begrip ‘horizontale samenwerkingsovereenkomsten’	120
4. Beoordeling van horizontale samenwerkingsovereenkomsten	121
5. Bijzondere toepassing: informatie-uitwisseling	123
A. Algemeen	123
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	125
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	132
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	133
6. O&O-overeenkomsten	134
A. Algemeen	134
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	134
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	135
(1) Toepassingsvoorwaarden	136
(2) Marktaandeellimiet	137
(3) Hardcorebeperkingen	138
(4) Uitgesloten beperkingen	140
(5) Toepassingsduur	141
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	141
7. Productieovereenkomsten	142
A. Algemeen	142
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	143
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	144
(1) Specialisatieovereenkomsten	145
(2) Marktaandeellimiet	146
(3) Uitdrukkelijk vrijgestelde beperkingen	147
(4) Hardcorebeperkingen	147
(5) Toepassingsduur	148
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	148
8. Inkoopovereenkomsten	149
A. Algemeen	149
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	150
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling	153
9. Commercialiseringsovereenkomsten	153
A. Algemeen	153
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	155

C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling.....	156
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling.....	156
E. Bijzondere categorie: inschrijvende consortia.....	157
10. Standaardiseringsovereenkomsten.....	158
A. Algemeen.....	158
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend.....	159
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling.....	161
11. Standaardvoorwaarden.....	161
A. Algemeen.....	161
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend.....	162
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling.....	162
12. Duurzaamheidsovereenkomsten.....	163
A. Algemeen.....	163
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend.....	165
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling.....	166
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling.....	166
E. Bijzondere categorie: overeenkomsten voor duurzaamheidsnormen ..	168
Hoofdstuk 6. Verticale overeenkomsten.....	173
1. Situering.....	173
2. Bronnen.....	174
A. EU.....	174
B. België.....	174
3. Begrip ‘verticale overeenkomsten’.....	174
4. Beoordeling van verticale overeenkomsten.....	177
5. Types verticale overeenkomsten.....	178
A. Selectieve en niet-selectieve distributieovereenkomsten.....	179
B. Groothandels- en detailhandelsovereenkomsten.....	181
C. Agentuur en wederverkoopovereenkomsten.....	182
D. Andere types verticale overeenkomsten.....	182
6. Eerste invalshoek: al dan niet merkbare mededingingsbeperking.....	184
7. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling.....	187
A. Algemeen.....	187
B. Toepassingsvoorwaarden.....	188
C. Marktaandeellimiet.....	191
D. Hardcorebeperkingen.....	192
(1) Verticale prijsbinding.....	193
(2) Gebiedsbeperkingen.....	196
(3) Klantenbeperkingen.....	203

(4) Combinatie van gebieds- en klantenbeperkingen	206
(5) Beperkingen in leveringsovereenkomsten van componenten	207
E. Uitgesloten beperkingen	208
(1) Concurrentiebeding tijdens de looptijd van de verticale overeenkomst	209
(2) Concurrentiebeding na afloop van de verticale overeenkomst	211
(3) Specifiek concurrentiebeding bij selectieve distributie	212
F. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	212
G. Bijzonder geval: sector van de motorvoertuigen	213
H. Bijzonder geval: onlinehandel	215
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	220

Hoofdstuk 7. Licentie- en technologieovereenkomsten 223

1. Situering	223
2. Bronnen	223
A. EU	223
B. België	224
3. Begrip ‘overeenkomsten inzake technologieoverdracht’	224
4. Beoordeling van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	226
5. Diverse types van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	227
6. Eerste invalshoek: al dan niet merkbaar mededingingsbeperkend	231
7. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	233
A. Toepassingsvoorwaarden	233
B. Marktaandeellimieten	234
C. Hardcorebeperkingen	237
(1) Overeenkomsten tussen concurrenten	238
(2) Overeenkomsten tussen niet-concurrenten	241
D. Uitgesloten beperkingen	242
(1) Exclusieve ‘grant backs’	243
(2) Niet-aanvechttingsbedingen	243
(3) Beperking exploitatie eigen technologie/beperkingen inzake O&O	244
E. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	244
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	245

Hoofdstuk 8. Misbruik van een machtspositie 247

1. Situering	247

2.	Bronnen.....	247
	A. EU.....	247
	B. België.....	248
3.	Begrip ‘misbruik van een machtspositie’.....	248
	A. Machtspositie.....	249
	B. Misbruik.....	253
4.	Categorieën van misbruik.....	256
	A. Algemeen.....	256
	B. Uitsluitingsmisbruiken.....	256
	(1) Basisbeginselen.....	256
	(2) Exclusieve afnameverplichtingen.....	259
	(3) Voorwaardelijke kortingen.....	261
	(4) Koppelverkoop en bundeling.....	264
	(5) Roofprijzen.....	267
	(6) Leveringsweigering.....	268
	(7) Marge-utholling.....	272
	(8) Uitsluitingsmisbruik in het kader van overnames.....	273
	C. Uitbuitingsmisbruiken.....	274
	(1) Basisbeginselen.....	274
	(2) Excessieve prijzen.....	274
	(3) Discriminatie.....	276
	(4) Beperken parallelhandel.....	277

Hoofdstuk 9. Misbruik van een positie van economische afhankelijkheid 279

1.	Situering.....	279
2.	Bronnen.....	280
3.	Positie van economische afhankelijkheid.....	280
4.	Misbruik.....	284
5.	Impact op de markt.....	285
6.	Sancties.....	287

Hoofdstuk 10. Overheidsinterventie..... 289

1.	Situering.....	289
2.	Bronnen.....	290
	A. EU.....	290
	B. België.....	290
3.	Overheidsbedrijven en bedrijven met bijzondere of uitsluitende rechten..	291

4.	Diensten van algemeen economisch belang.....	294
5.	Verdere uitvoering.....	298

Hoofdstuk 11. Publieke handhaving Commissie en BMA..... 299

1.	Situering.....	299
2.	Bronnen.....	299
	A. EU.....	299
	B. België.....	300
3.	Belangrijkste spelers.....	300
	A. EU.....	300
	B. België.....	302
	C. ECN.....	303
4.	Begrip ‘publieke handhaving’.....	305
5.	Onderzoek.....	305
	A. Start van het onderzoek.....	305
	(1) Klacht.....	306
	(2) Ambtshalve onderzoek.....	308
	(3) Clementieverzoek.....	309
	B. Onderzoeksfase.....	314
	(1) Bevoegdheden.....	314
	(2) Verzoek om inlichtingen.....	315
	(3) Inspecties.....	317
	(4) Onderzoek <i>à charge</i> en <i>à décharge</i>	323
	(5) Taal van het onderzoek.....	324
	(6) Uitkomst van de onderzoeksfase.....	325
6.	Tegensprekelijke fase en beslissing.....	325
	A. Verbodsbeslissing.....	325
	(1) Algemeen.....	325
	(2) EU.....	326
	(3) België.....	327
	B. Verbodsbeslissing in de vorm van een schikking.....	328
	(1) Algemeen.....	328
	(2) EU.....	329
	(3) België.....	330
	C. Toezeggingen.....	333
	(1) Algemeen.....	333
	(2) EU.....	333
	(3) België.....	335

7.	Voorlopige maatregelen.....	335
	A. Algemeen.....	335
	B. EU.....	336
	C. België.....	337
8.	Boetes en dwangsommen.....	341
	A. Algemeen.....	341
	B. EU.....	343
	C. België.....	349
9.	Verjaring.....	352
	A. Algemeen.....	352
	B. EU.....	353
	C. België.....	353
10.	Beroep.....	354
	A. Algemeen.....	354
	B. EU.....	354
	C. België.....	356

Hoofdstuk 12. Private handhaving..... 359

1.	Situering.....	359
2.	Bronnen.....	359
	A. EU.....	359
	B. België.....	360
3.	Rol van de nationale rechters.....	360
4.	Mededingingsrecht als schild: onafdwingbaarheid.....	364
5.	Mededingingsrecht als wapen: voorlopige maatregelen en stakings- bevelen.....	367
6.	Schadevergoedingsacties.....	368

Hoofdstuk 13. Concentratiecontrole..... 379

1.	Situering.....	379
2.	Begrip ‘concentratiecontrole’.....	380
	A. Algemeen.....	380
	B. Bronnen.....	380
	(1) EU.....	380
	(2) België.....	381
	(3) Andere lidstaten en derde landen.....	381
3.	Begrip ‘concentratie’.....	382
	A. Algemeen.....	382

B. Verwerven van duurzame zeggenschap	382
C. Joint ventures	386
4. Aanmeldingsdrempels	388
5. Schorsingsplicht	395
6. Procedure	398
A. Aanmelding	399
B. Onderzoek	401
7. Materieelrechtelijke toets	404
A. Algemeen	404
B. Horizontale concentraties	405
C. Niet-horizontale concentraties	407
8. Beslissing	409
A. Goedkeuring	409
B. Voorwaardelijke goedkeuring	410
C. Verbod	412
9. Beroep	412
10. Nevenrestricties	414
A. Algemeen	414
B. Soorten nevenrestricties	414
Trefwoordenregister	417